

pubdocs.worldbank.org/en/748141491297157668/Ukraine-Special-Focus-Note-Health-April-2017-uk.pdf.

6. www.treasury.ua. – Державна казначейська служба України.

Reference

1. Ministry of Finance of Ukraine (2015). Biudzhet Ukrainy 2014 [Budget of Ukraine]. Kyiv. [in Ukrainian].

2. Ministry of Finance of Ukraine (2016). Biudzhet Ukrainy 2015 [Budget of Ukraine]. Kyiv. [in Ukrainian].

3. Wozniak, G. V. (2016). Biudzhetna polityka rozvytku rehioniv Ukrainy: suchasna paradyhma ta oriientyry podalshykh reform [Budget policy for the development of the regions of Ukraine: a modern paradigm and guidelines for further reforms]. Lviv: / State Enterprise «Institute of Regional Studies named after MI Former NAS of Ukraine». [in Ukrainian].

4. State Statistics Service of Ukraine (2014). Zahalnoosvitni navchalni zaklady Ukrainy na pochatok 2016/17 navchalnoho roku [General educational institutions of Ukraine at the beginning of 2016/17 academic year]. Kyiv. [in Ukrainian].

5. The World Bank. IBRD. IDA. (2017). Reformuvannia finansuvannia okhorony zdorovia zarady pidvyshchennia yakosti nadannia posluh [Reforming health financing to improve the quality of service delivery]. URL: <http://pubdocs.worldbank.org/en/748141491297157668/Ukraine-Special-Focus-Note-Health-April-2017-uk.pdf>.

6. www.treasury.ua. – State Treasury of Ukraine.

Дані про автора

Раделицький Юрій Орестович,

к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту, Львівський національний університет імені Івана Франка.

e-mail: radelyckyjjurij@gmail.com

Пелехатий Андрій Олегович

к.е.н., докторант, Львівський національний університет імені Івана Франка.

e-mail: pelechatyj_a@i.ua

Данные об авторе

Раделицкий Юрий Орестович,

к.э.н., доцент кафедры учета и аудита, Львовский национальный университет имени Ивана Франко

e-mail: radelyckyjjurij@gmail.com

Пелехатый Андрей Олегович

к.э.н., докторант, Львовский национальный университет имени Ивана Франко

e-mail: pelechatyj_a@i.ua

Information about the author

Yurij Radelytsjkyj,

Ph.D., Associate Professor Department of Accounting and Audit, Ivan Franko National University of Lviv

e-mail: radelyckyjjurij@gmail.com

Andriy Pelekhatyy,

Ph.D., doctoral student, Ivan Franko National University of Lviv

e-mail: pelechatyj_a@i.ua

УДК332.2:338

DOI: 10.5281/zenodo.2537338

СУБОТА М.В.

Санаторно–курортні підприємства: особливості функціонування

Предметом дослідження є наукові та практичні засади функціонування підприємств санаторно–курортної сфери.

Метою дослідження є особливості функціонування підприємств санаторно–курортної сфери.

Методи дослідження. У роботі використано методи логічного узагальнення, аналізу, порівняння та синтезу, графічні та графоаналітичні методи.

Результати роботи. У статті визначено основні фактори у яких полягає особливість санаторно–курортної діяльності. Класифіковано санаторно–курортні підприємства за видами згідно специфікації функціональної спрямованості та їх спеціалізації. Розглянуто нормативно–правове забезпечення яким регулюється діяльність санаторно–курортних підприємств.

Галузь застосування результатів. Санаторно–курортні підприємства.

Висновки. Розвиток підприємств санаторно–курортного комплексу позитивно впливає на розвиток регіону та суміжні галузі: туризм, готельне господарство, ресторанне господарство, транспортне обслуговування, роздрібна торгівля, виробництво сувенірів та реклама. Основними прі-

оритетами розвитку є: зростання грошового потоку в регіоні; створення нових робочих місць та зростання доходів населення; реформування структури відпочинку, котру можуть використати як відпочиваючі, так і місцеве населення; збільшення податкових платежів у місцеві бюджети; подолання депресивності та прискорений економічний розвиток територій.

Ключові слова: санаторно-курортний заклад, санаторно-курортне підприємство, курорти, послуга, санаторно-курортна сфера.

СУБОТА М.В.

Санаторно-курортные предприятия: особенности функционирования

Предметом исследования являются научные и практические основы функционирования предприятий санаторно-курортной сферы.

Целью исследования является особенности функционирования предприятий санаторно-курортной сферы.

Методы исследования. В работе использованы методы логического обобщения, анализа, сравнения и синтеза, графические и графоаналитические методы.

Результаты работы. В статье определены основные факторы в чем заключается особенность санаторно-курортной деятельности. Классифицированы санаторно-курортные предприятия по видам согласно спецификации функциональной направленности и их специализации. Рассмотрены нормативно-правовое обеспечение которым регулируется деятельность санаторно-курортных предприятий.

Область применения результатов. Санаторно-курортные предприятия.

Выводы. Развитие предприятий санаторно-курортного комплекса положительно влияет на развитие региона и смежные отрасли: туризм, гостиничное хозяйство, общественное питание, транспортное обслуживание, розничная торговля, производство сувениров и реклама. Основными приоритетами развития являются: рост денежного потока в регионе; создание новых рабочих мест и рост доходов населения; реформирование структуры отдыха, которую могут использовать как отдыхающие, так и местное население; увеличение налоговых платежей в местные бюджеты; преодоления депрессивности и ускоренное экономическое развитие территорий.

Ключевые слова: санаторно-курортное учреждение, санаторно-курортное предприятие, курорты, услуга, санаторно-курортная сфера.

SUBOTA M.V.

Sanatorium and resort enterprises: features of functioning

The subject of the research is the scientific and practical principles of the functioning of the enterprises of the sanatorium and resort area.

The purpose of the study is the peculiarities of functioning of the enterprises of the sanatorium and resort area.

Research methods. The paper uses methods of logical generalization, analysis, comparison and synthesis, graphical and graph-analytical methods.

Results of work. The article defines the main factors which is the feature of sanatorium and resort activity. The sanatorium and resort enterprises are classified according to the types according to the specification of functional orientation and their specialization. The normative-legal framework is regulated by the activity of sanatorium and resort enterprises.

The field of application of results. Sanatorium and resort enterprises.

Conclusions. The development of enterprises of the sanatorium and resort complex positively influences the development of the region and related industries: tourism, hotel industry, restaurant,

transport services, retail trade, souvenir production and advertising. The main priorities of development are: growth of cash flow in the region; creating new jobs and increasing incomes; reforming the recreation structure, which can be used both by the rest and the local population; increase of tax payments in local budgets; overcoming depression and accelerated economic development of the territories.

Key words: sanatorium and resort institution, sanatorium and resort enterprise, resorts, service, sanatorium and resort area.

Постановка проблеми. У сучасному суспільстві значну роль займає санаторно–курортне лікування, основною метою якого є оздоровлення населення країни. Розвиток країни сьогодні характеризується ростом соціальної напруженості в суспільстві, зростанням напруженості праці, посиленням негативного впливу навколишнього природного середовища на організм людини. Вплив негативних факторів на здоров'я людини потребує періодичного оздоровлення населення в санаторно–курортних закладах, за рахунок якого відбудуватиметься зміцнення людського потенціалу у фізичному та духовному планах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемою функціонування підприємств санаторно–курортної сфери в Україні займаються такі вчені як: С. Васильчак, О. Галаченко, В. Стафійчук, І. Сисоєнко, М. Шульга та ін. Однак у працях згаданих авторів, а також у нормативно–правових актах стосовно діяльності санаторно–курортних підприємств існують розходження як щодо назви цієї групи підприємств, так і їх класифікації та типізації.

Метою статті є особливості функціонування підприємств санаторно–курортної сфери.

Виклад основного матеріалу. Підприємства санаторно–курортної сфери мають ряд особливостей:

- обмежена сфера діяльності, що зумовлено локальним характером послуги як економічного блага;
- необхідність стандартизації технологічного процесу, оскільки висока (належна) якість послуги досягається в результаті чіткого виконання необхідних операцій (технологічних дій);
- невеликі розміри (малі, середні), що обумовлено локальним характером ринкової пропозиції та необхідністю динамічного реагування на зміни кон'юнктури;
- наявність підрозділу (служби) клієнтської взаємодії, оскільки послуга надається лише в результаті контакту надавача та споживача.

Послуги, які надаються підприємства у санаторно–курортній сфері можна класифікувати наступним чином:

- залежно від типу санаторно–курортного закладу, в якому надається послуга: загальнооздоровчі, профілактичні, бальнеологічні тощо;
- залежно від способу надання: стаціонарні, стаціонарно–амбулаторні, амбулаторні;
- залежно від тривалості надання: довгострокові (понад 30 днів); середньострокові (12–30 днів); короткострокові (до 12 днів);
- залежно від рівня спеціалізації: спеціалізовані (спрямовані на лікування та профілактику конкретних захворювань), неспеціалізовані (загальнооздоровчі).

Санаторно–курортні підприємства, як правило, надають споживачам (клієнтам) санаторно–курортні послуги за програмами з різними параметрами (тривалість, інтенсивність, набір процедур, умови надання). Санаторно–курортні підприємства надають лікувально–оздоровчі послуги відповідно до певних стандартів, в яких відображається інформація про правила виконання певних дій (операцій) в процесі безпосереднього надання послуги. Вказані документи можуть бути ухвалені на різних рівнях: локальному (стандарти обслуговування в певному санаторії), галузевому (приміром, вимоги Закону України «Про курорти») [166], національному (вимоги Закону України «Про захист прав споживачів») [162], міжнародному (міжнародна система класифікації закладів розміщення).

В економічній системі держави підприємства санаторно–курортної сфери – це підприємства, що надають клієнтам як мінімум три види послуг – розміщення, харчування та оздоровчі послуги. До них, насамперед відносять санаторії і пансіонати.

Підприємства санаторно–курортної сфери належать до сфери послуг і, зокрема, до сфери профілактичної медицини. Отже, маємо чітко усвідомлювати особливість санаторно–курортних послуг як товару [74, с. 84–86].

Особливість санаторно–курортної діяльності полягає у наступних факторах:

- процес створення продукту представлений у формі надання послуг чи виконання робіт;

- визначальними серед виробничих факторів є цінність, детермінована рідкістю та унікальними лікувальними властивостями природного ресурсу;
- санаторно-курортна діяльність у більшості є чітко вираженою сезонною, особливо на приморських курортних територіях;
- комплексність.

За специфікою функціональної спрямованості санаторно-курортні підприємства можуть поділяються на певні види (рис. 1), у відповідності до яких люди обирають оздоровчо-лікувальний заклад.

Санаторно-курортне лікування складається із комплексу заходів та різного роду матеріальних, нематеріальних та природних ресурсів, які спрямовані на покращення функцій людської життєдіяльності. Відновлення та покращення здоров'я людини є більш ефективним при санаторно-курортному лікуванні ніж при амбулаторному.

Згідно нормативно-правових документів, а саме Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» №2801-XII від 19.11.92 р., під закладом охорони здоров'я мається на увазі установа, організація чи підприємство завданням та ціллю якого є забезпечення потреб населення у сфері охорони здоров'я через надання медико-санітарної допомоги, використовуючи при цьому лікувальні і профілактичні заходи та медичні послуги.

У Постанові Кібинету Міністрів України «Загальні положення про санаторно-курортний заклад» №805 від 11.07.01 р. визначено поняття санаторно-курортний заклад, під яким розуміється аклад охорони здоров'я, що забезпечує надання громадянам послуг лікувального, профілактичного та реабілітаційного характеру з

використанням природних лікувальних ресурсів курортів (лікувальних грязей та озокериту, мінеральних та термальних вод, ропа лиманів та озер, природних комплексів із сприятливими для лікування умовами тощо) та із застосуванням фізіотерапевтичних методів, дієтотерапії, лікувальної фізкультури та інших методів санаторно-курортного лікування. З даного можна зробити висновок, що санаторно-курортними закладами є організації, установи та підприємства діяльність яких спрямована на покращення профілактичних, реабілітаційних та лікувальних послуг людям.

Варто зазначити, що санаторно-курортні заклади не зорієнтовані на надання ряду соціально-культурно-побутових послуг, які необхідні населенню на відпочинку чи оздоровленні, відтак доцільним є створення санаторно-курортних підприємств у які входитимуть і санаторно-курортні заклади та ще ряд інших структурних підрозділів, які надаватимуть повний спектр послуг населенню.

Діяльність санаторно-курортних підприємств регулюється рядом нормативно-правових актів, в яких визначено основні правові, економічні, організаційні і соціальні засади їх функціонування:

- Закон України «Про курорти» від 05.10.2000 р. № 2026-III;
- Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» від 19 листопада 1992 р. № 2801-XII;
- Загальне положення про санаторно-курортний заклад (установу), затверджене Постановою кабінетом міністрів України від 11 липня 2001 р. № 805;
- Концепція розвитку санаторно-курортної галузі, схвалена Розпорядженням Кабінету міністрів України від 23 квітня 2003 р. № 231-р;

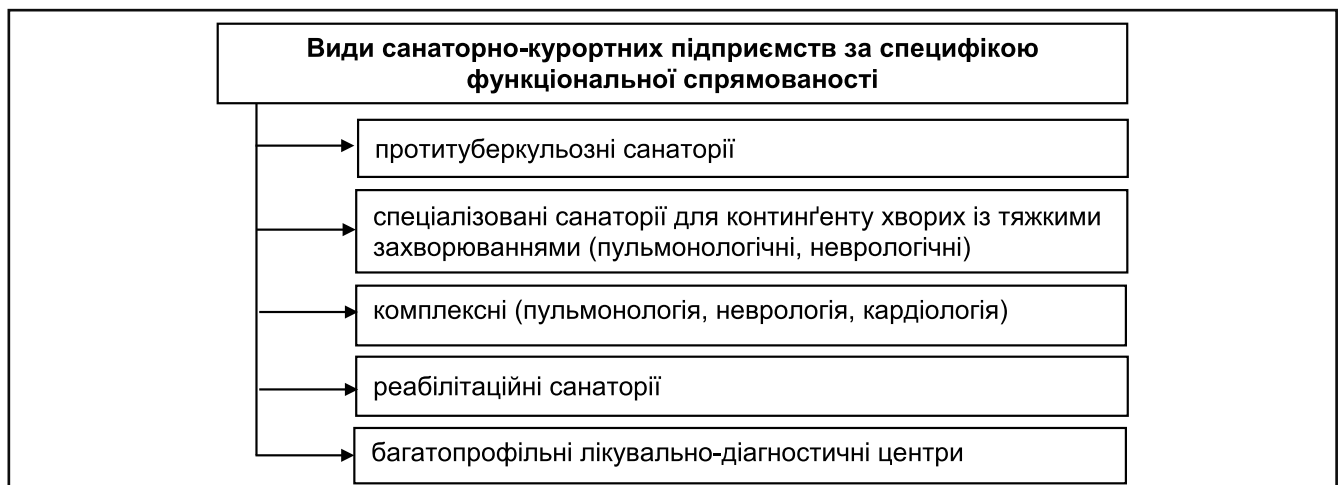

Рисунок 1. Види санаторно-курортних підприємств за специфікою функціональної спрямованості

СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВІ ПРОБЛЕМИ

• Постанова кабінету міністрів України «Про перелік санаторно-курортних установ відпочинку, операції з продажу путівок до яких на санаторно-курортне лікування і відпочинок дітей не підлягають обкладанню податком на додану вартість» від 05 серпня 1997 р. № 835;

• Інструкція про порядок обліку, зберігання, розподілу і видачі путівок до санаторно-курортних та інших лікувально-оздоровчих установ в органах праці і соціального захисту населення України, затверджена наказом Міністерства праці і соціальної політики України від 25 грудня 1997 р. № 42;

• Указ Президента України «Про Положення про Державне агентство України з туризму та курортів» від 8 квітня 2011 року № 444/2011.

Відповідно до Класифікатора видів економічної діяльності, підприємства, що надають санаторно-курортні послуги, належать до секції № 85 «Охорона здоров'я і соціальна допомога», класу 85.11 «Діяльність лікувальних закладів» та підкласу 85.11.3 «Діяльність санаторно-курортних організацій», який охоплює: послуги санато-

риїв та профілакторіїв; послуги інших медичних закладів для відновлення здоров'я людини.

На основі опрацьованої літератури та змісту Закону України «Про курорти» від 05.10.2000 р. № 2026-III [51] розроблено класифікацію видів санаторно-курортних закладів (рис. 2).

Відмінності між виділеними видами санаторно-курортних закладів зумовлюють соціальне й екологічне значення їх діяльності та впливають на організацію фінансового забезпечення.

Загалом можна виділити ряд видів санаторно-курортних закладів (рис. 3)

Зазначені види зумовлюють специфіку процесу лікування, обслуговування населення, використання спеціального обладнання природних ресурсів та необхідність створення додаткових умов для їх проживання. Виокремлені особливості зумовлюють додаткові витрати на створення всіх умов для оздоровлення та відпочинку населення, й отримання доходів від надання основних та додаткових санаторно-курортних послуг, адже поряд із санаторно-курортним закладом, який за-

Рисунок 2. Спеціалізація санаторно-курортних закладів України

Джерело: складено автором

Рисунок 3. Види санаторно-курортних закладів

безпечує надання оздоровчих, лікувальних та профілактичних послуг, підприємства санаторно-курортного комплексу охоплюють ще й обслуговуючі та допоміжні виробництва.

Відзначимо, що розвиток підприємств санаторно-курортного комплексу позитивно впливає і на суміжні галузі: туризм, готельне господарство, ресторанне господарство, транспортне обслуговування, роздрібна торгівля, виробництво сувенірів та реклама. До пріоритетів активізації розвитку санаторно-курортного комплексу доцільно віднести:

- зростання грошового потоку в регіоні;
- створення нових робочих місць та зростання доходів населення;
- реформування структури відпочинку, котру можуть використати як відпочиваючі, так і місцеве населення;
- збільшення податкових платежів у місцеві бюджети;
- подолання депресивності та прискорений економічний розвиток територій.

Висновок

Розвиток підприємств санаторно-курортного комплексу позитивно впливає на розвиток регіонів та суміжний бізнес у них. Типізація санаторно-курортних підприємств в Україні здійснюється на підставі функціональних ознак підприємства та особливостей природних умов і ресурсів території, на якій воно розміщується. Основними пріоритетами розвитку санаторно-курортних підприємств є: зростання грошового

потоку в регіоні; створення нових робочих місць та зростання доходів населення; реформування структури відпочинку, котру можуть використати як відпочиваючі, так і місцеве населення; збільшення податкових платежів у місцеві бюджети; подолання депресивності та прискорений економічний розвиток територій.

Список використаних джерел

- Закон України «Про туризм». Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
- Закон України «Про курорти». Режим доступу: www.rada.gov.ua.
- Закон України «Про охорону здоров'я». Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2801-12/page3>
- Інструкція про порядок обліку, зберігання, розподілу і видачі путівок до санаторно-курортних та інших лікувально-оздоровчих установ в органах праці і соціального захисту населення України, затверджена наказом Міністерства праці і соціальної політики України від 25 грудня 1997 р. № 42
- Про затвердження загального положення про санаторно-курортний заклад: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.07.2001 № 805. Режим доступу: [/ laws / show805-2001-n](http://laws/show/805-2001-n).
- Про заходи щодо розвитку туризму і курортів в Україні: Указ Президента України від 21.02.2007 р. №136 / 2007. Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/136/2007>.
- Про Концепцію розвитку охорони здоров'я населення України: Указ Президента України від 07.12.2000 р. № 1313/2000. Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

СОЦІАЛЬНО–ТРУДОВІ ПРОБЛЕМИ

8. Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року. Розпорядження Кабінету Міністрів України № 168-р від 16 березня 2017 р. Режим доступу: <http://zakonO.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-p>

9. Сисоєнко І. В. Санаторно–курортні заклади в державній системі реабілітації та попередження інвалідності в Україні / І. В. Сисоєнко // Теоретичні та прикладні питання державотворення. – 2016. – Вип. 18. – С. 95–106.

10. Указ Президента України «Про Положення про Державне агентство України з туризму та курортів» від 8 квітня 2011 року № 444/2011

References

1. The Law of Ukraine Pro turyzm [On Tourism]. Retrieved from: <http://zakon.rada.gov.ua>.

2. The Law of Ukraine Pro kurorty [On Resorts]. Retrieved from: www.rada.gov.ua.

3. The Law of Ukraine Pro okhoronu zdorovia [On health protection]. Retrieved from: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2801-12/page3>

4. Instruksiia pro poriadok obliku, zberihannia, rozpodilu i vydachi putivok do sanatorno–kurortnykh ta inshykh likuvalno–ozdorovchykh ustanov v orhanakh pratsi i sotsialnogo zakhystu naselennia Ukrainy [Instruction on the procedure for recording, storing, distributing and issuing permits to sanatorium–resort and other health–improving institutions in the labor and social protection of the population of Ukraine], (25.12.1997 r.) № 42

5. Cabinet of Ministers of Ukraine Pro zatverdzhennia zahalnoho polozhennia pro sanatorno–kurortnyi zaklad [About the approval of the general provision for the sanatorium and resort]. (11.07.2001) № 805. Retrieved from: / laws / show805-2001-n.

6. President of Ukraine Pro zakhody shchodo rozvytku turyzmu i kurortiv v Ukraini [About measures to develop

tourism and resorts in Ukraine]. (21.02.2007 r.) №136/2007. Retrieved from: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/136/2007>.

7. President of Ukraine Pro Kontseptsiiu rozvytku okhorony zdorovia naselennia Ukrainy [About the Concept of Development of Health Care of Population of Ukraine]. (07.12.2000 r.) № 1313/2000. Retrieved from: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

8. Cabinet of Ministers of Ukraine Pro skhvalennia Stratehii rozvytku turyzmu ta kurortiv na period do 2026 roku [About the approval of the Tourism Development and Resorts Development Strategy for the period up to 2026]. № 168-r vid 16 bereznia 2017 r. Retrieved from: <http://zakonO.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-r>

9. Sysoienko I. V. (2016). Sanatorno–kurortni zaklady v derzhavnii systemi reabilitatsii ta poperedzhennia invalidnosti v Ukraini [Sanatorium and resort facilities in the state system of rehabilitation and prevention of disability in Ukraine]. Teoretychni ta prykladni pytannia derzhavotvorennia – Theoretical and applied questions of state creation. Vol. №18., pp. 95–106.

10. President of Ukraine (2011). Pro Polozhennia pro Derzhavne ahentstvo Ukrainy z turyzmu ta kurortiv [On the Regulations on the State Agency of Ukraine for Tourism and Resorts]. (08.04 2011 r.) № 444/2011

Дані про автора

Субота Микола Васильович,

к.в.н, Голова ПрАТ «Укрпрофоздоровниця»

Данные об авторе

Субота Николай Васильевич,

к.э.н., Председатель ЗАО «Укрпрофздравница»

Information about the author

Mykola Subota

Ph.D., Chairman of PJSC «Ukrprofizhrovnitsa»